

Nr 65.

Av herrar **Anderson** i Linköping och av **Ekenstam**, om anslag till upprätthållande av Linköpings stifts- och läroverksbiblioteks verksamhet.

I årets statsverksproposition begäres av Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln ett extra anslag av 2,600 kr. att utgå till arvodesökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping och till arvode åt vaktmästaren vid samma bibliotek. Detta anslag har av riksdagen beviljats sedan 1919. Ursprungligen hade riksdagen 1909 på Kungl. Maj:ts framställning beviljat ett extra anslag på 1,500 kr. till arvodesökning åt nämnda bibliotekarie. 1917 års riksdag höjde anslaget till 2,000 kr., varefter 1919 års riksdag beviljade ett arvode av 600 kr. till bibliotekets vaktmästare. Den ordinarie lön, som bibliotekarien åtnjuter, uppgår fortfarande till allenast 1,383 kr., däri inberäknade 500 kr., som ursprungligen avsetts till amanuensarvode. Därtill kommer av donationsmedel det s. k. Pipers arvode på 117 kr.

Vid olika tillfällen, då Linköpings stiftsbiblioteks ekonomiska ställning varit föremål för riksdagens behandling, har såväl av Kungl. Maj:t som av olika ledamöter av riksdagen framhållits, att avlöningsförhållandena vid biblioteket äro synnerligen otillfredsställande och att en väsentlig förbättring av särskilt bibliotekariens löneförmåner är nödvändig för att platsen skall kunna besättas med en kvalificerad kraft. Frågan har nu kommit i ett sådant läge, att en ny framställning till riksdagen är oundviklig. Domkapitlet i Linköping, som i skrivelse av den 15 augusti 1924 begärt av Kungl. Maj:t proposition om beviljande av samma anslag åt bibliotekarie och vaktmästare som av riksdagen sedan 1919 beviljats, har i en senare till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse, dagtecknad den 26 november 1924, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte av 1925 års riksdag begära vissa ökade anslag för stiftsbiblioteket. Denna framställning har av chefen för ecklesiastikdepartementet remitterats till skolöverstyrelsen och riksbibliotekarien, vilka i nyligen avgivna yttranden varmt tillstyrkt domkapitlets anhållan och förslag, dock med en mindre modifikation i fråga om de föreslagna lönebeloppen. Dessa yttranden ha emellertid inkommit till departementet först sedan statsverkspropositionens utarbetande framskridit så långt, att saken ej kunnat bli föremål för Kungl. Maj:ts prövning i fråga om dess framläggande för innevarande års riksdag. Då frågan är av stor betydelse och dess undanskjutande ännu ett år skulle försätta stiftsbiblioteket i syn-

nerligen stora svårigheter, ja, uppenbarligen nödvändiggöra en, icke minst med hänsyn till dess omfattande interurbana låneförmedling betänklig inskränkning av dess verksamhet, ha vi ansett oss böra motionsledes föra den inför riksdagen.

I sin skrivelse till Kungl. Maj:t framhåller domkapitlet, att stiftsbiblioteket, trots utomordentliga svårigheter genom brist på medel och personal, sökt fylla sin uppgift som levande kulturinstitution icke blott genom att i gör-ligaste mån tillmötesgå de ökade krav, som från allmänhetens sida ställts på detsamma, utan även, i den utsträckning förhållandena medgivit, genom egna initiativ sökt förkovra sina samlingar och vidga ramen för sin verksamhet. Bibliotekets lånefrekvens utvisar under senaste tiden en avsevärd stegring. I jämförelse med år 1916, då senaste framställning om arvodesökning åt bibliotekarien gjordes av domkapitlet, har lånefrekvensen under 1923 stegrats med c:a 98 %. Särskilt påfallande är stegringen av antalet till annan ort utsända lån. För år 1924 uppgå antalet in- och utgående tjänsteförsändelser till 1,588, korsband oberäknade. Bibliotekets betydelse för såväl den vetenskapliga forskningen som de allvarliga bildningsintressena är så ofta och så kraftigt framhållen, att vi kunna inskränka oss till de nu lämnade uppgifterna, vilka vitsorda, att biblioteket, vars väldiga bokbestånd (över 150,000 volymer och småskrifter) och utomordentligt värdefulla handskriftsamling (över 2,300 nummer) ställa det i främsta ledet av landets offentliga bibliotek, icke är ett dött bokmuseum utan en levande, för hela landet betydelsefull kulturinstitution. Första villkoret för att biblioteket skall kunna fylla sin uppgift är, att det disponerar över en fackutbildad bibliotekarie, som helt kan ägna sin tid åt skötseln av biblioteket och de omfattande inre arbetsuppgifterna vid detta, bland vilka domkapitlet särskilt framhåller katalogiseringen av det stora handskriftsbeståndet. Hans dagliga tjänstgöring tages nu fullt i anspråk enbart för det expeditionella arbetet.

Den nuvarande bibliotekarien, fil. doktor N. Gobom, som tillträdde sin befattning i oktober 1923 efter erhållen tjänstledighet från sin befattning vid Uppsala universitetsbibliotek, har nu, efter vunnen erfarenhet, förklarat sig av ekonomiska skäl ur stånd att under nuvarande löneförhållanden kvarstå vid stiftsbiblioteket, och domkapitlet säger sig hysa allvarliga farhågor beträffande möjligheten att för stiftsbiblioteket kunna förvärva en tjänsteman av den kompetens, som här är nödvändig för bibliotekets skötsel och vård. Domkapitlets farhåga för att en kvalificerad kraft under nuvarande förhållanden icke är att påräkna för bibliotekets skötsel synes också vara fullt motiverad med hänsyn till de absolut otillräckliga lönevillkoren. Såsom ovan anförts, utgör stiftsbibliotekariens totala årslön 3,500 kr., vartill kommer dyrtidstillägg på det av statsmedel utgående beloppet. Att denna lön icke ens kan bereda bibliotekarien nödiga existensmedel, än mindre utgöra tillnärmelsevis fullgod ersättning för den krävande och såväl vetenskaplig som biblioteksteknisk fackutbildning fordrande tjänsten, ligger i öppen dag. I propositionen till 1909 års riksdag fram-

hölls, att stiftsbibliotekarien i Linköping borde i avlöningshänseende sättas snarare över än under övriga biblioteks ordinarie tjänstemän med hänsyn därtill, att han är självständig vårdare av en av landets mera betydande boksamlingar. Domkapitlet har även påvisat behovet av en avlönad amanuens. Under några år har, tack vare enskildas intresse och ekonomiska bistånd, ett kvinnligt biträde kunnat avlönas med 1,200 kr. om året, men medel saknas i fortsättningen för detta ändamål. Slutligen har domkapitlet i sin skrivelse framhållit behovet av anslag i och för påbörjande av systematiska inköp och konserveringsarbeten. Vad det senare ändamålet angår, bör erinras om att bibliotekssakkunnige under sina inspektionsresor funnit stiftsbibliotekens dyrbara och delvis oersättliga äldre bokskatter i sådant skick, att ett avgörande ingripande från statsmakternas sida syntes dem ofrånkomligt om ett oskattbart kulturarv skall kunna räddas från undergång. Till Linköpings stiftsbibliotek har oförändrat sedan 1891 från statsverket utgått ett årligt anslag av kr. 527: 06 till bestridande av kostnaderna för bibliotekslokalernas uppvärmning, bindning av böcker m. fl. för bibliotekets underhåll erforderliga utgifter, vilket anslag givetvis är fullständigt otillräckligt.

Domkapitlet har ansett sig böra för dessa ändamål hemställa om ett tillägg till på extra stat redan utgående anslag med 8,668 kr. Domkapitlet anser, att bibliotekariens arvode bör beräknas enligt de av bibliotekssakkunniga föreslagna grunderna (lönegraden närmast under förstebibliotekarie eller enligt nu gällande avlöningsreglemente graden B. 14, d. v. s. en årslön av 6,168 kr.). Till avlönande av amanuens begäres ett anslag av 3,000 kr. Skolöverstyrelsen och riksbibliotekarien ha föreslagit, att avlönningarna skullv utgå med följande belopp: för bibliotekarien 5,790 kr. och för amanuensen 2,784 kr. Det av domkapitlet begärda anslaget av 3,000 kr. till bokinköp och konservering tillstyrkes av riksbibliotekarien och skolöverstyrelsen.

Då frågan om stiftsbibliotekariens avlönning samt Linköpings stiftsbiblioteks ställning i anslagshänseende torde komma att av Kungl. Maj:t upptagas till prövning under innevarande år, synes en framställning till riksdagen f. n. böra begränsas till vad som är oundgängligen nödvändigt för att stiftsbiblioteket skall kunna få behålla sin nuvarande högt kvalificerade bibliotekarie, som nedlagt ett förtjänstfullt arbete på bibliotekets förkovrande i olika hänseenden, samt vad som erfordras för nödortfigt bevarande av bibliotekets äldre bokskatter och handskrifter. En tillfällig löneförbättring till bibliotekarien av 2,000 kr. utöver de 2,000 kr., som av riksdagen tidigare beviljats, samt ett anslag av 3,000 kr. till påbörjande av konserveringsåtgärder i fråga om bibliotekets äldre värdefulla samlingar och till nödvändiga bindningsåtgärder torde vara det minsta, som för detta ändamål kan anses erforderligt.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta, att för upprätthållande av Linköpings stifts- och läroverksbiblioteks verksamhet ett extra

anslag av 5,000 kr. måtte utgå för budgetåret 1925—1926 i enlighet med de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Stockholm den 21 januari 1925.

Ivar Anderson.

Th. af Ekenstam.
